

Korporativno upravljanje: vlasništvo, kontrola i prava akcionara

Vrsta: Seminarski | Broj strana: 19

KORPORATIVNO UPRAVLJANJE: VLASNIŠTVO, KONTROLA I PRAVA AKCIONARA Uvod

Korporativno upravljanje je i temporarno i prostorno menjalo svoj položaj na svetskoj pravno-ekonomskoj sceni. Bez obzira na način definisanja vodenja kompanije, problemi sa kojima se menadžeri i akcionari sreću su isti u svim ekonomijama. Neki od njih su: zaštita vlasništva akcionara, definisanje i obezbeđenje postovanja prava deonice, poslovanje u skladu sa zakonom i kontrola menadžmenta. Vlasništvo predstavlja osnov za upravljanje i sticanje kontrole u preduzecima, Diferencijacija strukture kapitala u pojedinim zemljama je proizašla iz različitosti stepena pravne zaštite akcionara i investitora. Prava akcionara su nastala iz njihovog vlasništva nad preduzecom. Definisanje prava ne znači i njihovo respektovanje, pa je prisutna težnja da se legislativnim normama obezbedi poslovanje u skladu sa njima, a u cilju zaštite privatnog kapitala. Zemlje u tranziciji, zbog specifičnosti ekonomskog i pravnog sistema, bore se sa neadekvatnim uslovima u kojima bi blizu bila definisana prava akcionara. Nerazvijenost tržišta kapitala, neusklađena zakonska regulativa, obezvređivanje imovine u procesu privatizacije, su samo neki od problema sa kojima tranzicijska ekonomija mora da se izbori. Kontrola kompanija je baza za očuvanje interesa akcionara. Može biti interna i eksterna. Težnja je uspostaviti nezavisan sistem kontrole, kako bi poslovanje bilo pravedno i transparentno. Uočavajući navedene oblasti upravljanja kompanijom kao izvor problema, ne samo tranzicionih zemalja, već i razvijenih zemalja, opredelili smo se da u radu obradimo: modele vlasništva, sa osvrtom na zastupljenost pojedinih oblika vlasništva u Bugarskoj (kao predstavnicima zemalja u razvoju), prava akcionara prema OECD-ovim principima korporativnog upravljanja i probleme sa kojima se sreću zemlje u tranziciji (slučaj Rusije). Poseban osvrt je, u cilju zaštite prava akcionara, na sistemima kontrole u razvijenim zemljama.

PRIVREDNA IZGRADNJA

GODINA XLVIII

Vlasništvo kao osnov za upravljanje kompanijom

Vlasništvo, kao jedan od osnovnih i najvažnijih pojmova, koji se vezuje za vladavinu korporacijom, prvenstveno se odnosi na donošenje esencijalnih odluka u preduzecu. Stiče se kupovinom akcija korporacije. Kada se govori o vlasništvu kao osnovu za upravljanje kompanijom misli se na vlasništvo nad akcijama sa pravom glasa. Akcije sa pravom glasa su vlasničke hartije od vrednosti, koje vlasniku donose određen broj glasova, proporcijalno broju posedovanih akcija. Akcionari su u prilici da svoje pravo glasa ostvare na skupštini akcionara, gde donose odluke u vezi sa kompanijom. Prema broju akcija koje poseduju, razlikujemo male i velike akcionare. Mali akcionari poseduju mali broj akcija kompanije i nisu u mogućnosti da pojedinačno bitno utiču na donošenje odluka. Veliki akcionari poseduju minimum 10-20% akcija u korporaciji, što im omogućuje značajan uticaj pri donošenju poslovnih odluka i mogućnost kontrole poslovanja kompanije. "Vekinski akcionar poseduje 51% akcija ili 50% + 1 akciju. Na osnovu toga on je vekinski vlasnik kompanije i ima apsolutnu kontrolu nad donošenjem odluka. Kontrolni paket akcija predstavlja najveću količinu akcija koju poseduje jedan pojedinac akcionar u preduzecu i on može biti manji od 5%, ali mora biti najveći u odnosu na druge pakete akcija. Sa aspekta vlasništva i broja akcionara u kompaniji, razlikujemo: Kompanije sa kontrolnim vlasnikom (ultimate owner), u kojima je minimalno 20% akcija u posedu jednog akcionara, dok su drugi pojedinačni paketi akcija manji od 20%. Ukoliko je kontrolni paket veći od 50% tada se kaže da su to korporacije sa vekinskim vlasnikom. Karakteristične su za zemlje EU-e i Japana. Widely held kompanije (sto doslovno znači široko posedovane korporacije, odnosno, preduzeća koja su u posedu velikog broja akcionara). Nazivaju se još i kompanije sa disperzovanim vlasništvom (dispersed-shareholder ownership). U ovim privrednim subjektima svaki pojedinačni paket akcija je manji od 20%. Najviše su zastupljene u Ujedinjenom Kraljevstvu (UK) i Sjedinjenim Američkim Državama (SAD).⁵ Preduzeća sa koncentrisanim vlasništvom su karakteristična za Nemačku i Japan, gde se razvio dvomodni sistem korporativnog upravljanja u kojem je prisutna jaka zaštita akcionara i institucionalnih investitora.?"

----- **OSTATAK TEKSTA NIJE PRIKAZAN. CEO RAD MOŽETE PREUZETI NA SAJTU.** -----

www.maturskiradovi.net

MOŽETE NAS KONTAKTIRATI NA E-MAIL: maturskiradovi.net@gmail.com